

TARTU LINNA EELARVESTRAATEEGIA

AASTATEKS 2014-2018

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Eelarvestrateegia struktuur ja eeldused.....	4
Majanduskeskkonna analüüs.....	6
1. Põhitegevuse eelarve.....	9
1.1. Põhitegevuse tulud.....	9
1.2. Põhitegevuse kulud.....	12
1.3. Põhitegevuse tulem.....	14
2. Investeermistegevus.....	15
2.1. Investeermistegevuse tulud.....	15
2.2. Investeermistegevuse kulud.....	16
3. Eelarve tulem.....	18
4. Laenud.....	19
5. Likviidsete varade muutus.....	20
Netovõlakoormus.....	21
Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid.....	23
Kokkuvõte.....	24

Sissejuhatus

Tartu linna juhtimise lähtealuseks on pikaajalisi arengueesmärke ja tegevussuundi kajastav arengustrateegia aastani 2030 ja linna arengukava aastani 2020. Arengukava oluliseks osaks on eelarvestrateegia, mis annab rahalised orientiirid linna võimalustest arengukavas kavandatud tegevuste realiseerimiseks.

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) § 20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 37² alusel. Eelarvestrateegia koostatakse vähemalt 4 eelseisvaks eelarveaastaks, mida igal aastal tulenevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest korrigeeritakse.

Põhilisteks linna finantsolukorda iseloomustavateks näitajateks on Tartu linna eelarvestrateegias linna põhitegevuse tulem, investeerimistegevuse osakaal ja netovõlakoormus. Nimetatud näitajate abil saab ülevaate linna omafinantseerimisvõimekusest, arengusse orienteeritusest, olemasolevate kohustuste teenindamise ja uute laenukohustuste võtmise vajadustest ning võimalustest.

Eelarvestrateegia perioodi tegevuste planeerimisel on eesmärkideks seatud:

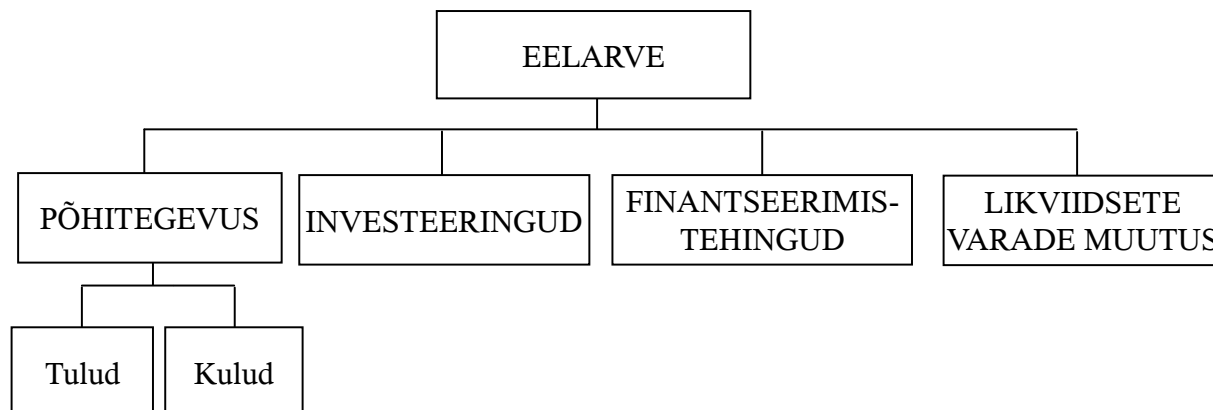
- ✓ Põhitegevuse tulemi kasv;
- ✓ Positiivne eelarve tulem;
- ✓ Investeeringute püsivalt kõrge osakaal kogukuludest;
- ✓ Ulatuslik europrojektides osalemine struktuurifondide vahendite kaasamiseks;
- ✓ Võlakoormuse langus.

Nimetatud eesmärkide poole pürgimisel tuleb arvestada reaalse ümbritseva majanduskeskkonnaga. Euroala majandus on juba mitmendat aastat kriisis ning kriisi mõjud Tartule on olnud tugevad. Igasugune majanduskriis mõjub negatiivselt nii riigi kui ka omavalitsuse eelarvele ja finantsseisule. Sellest perspektiivist lähtuvalt tuleb ka hinnata Tartu finantsnäitajaid ning kavandada lähituleviku eesmärke. Kriisiperioodil on avalikul sektoril oluline osa majanduse turgutamisel ning abivajajate aitamisel, mistõttu heade finantsnäitajate saavutamine on eriti keeruline ja enamasti ka ebavajalik. Seetõttu on käesolevas eelarvestrateegias võetud prioriteediks tasakaalus eelarve ning laenukohustuste mahu säilimine olemasoleval tasemel.

Eelarvestrateegia struktuur ja eeldused

Eelarvestrateegia koostamisel on aluseks võetud joonisel 1 toodud eelarve struktuur. Eelarvestrateegia ülesehitus on vastavuses KOFSis sätestatud eelarve ülesehitusega. Eelarve koosneb põhitegevuse tuludest, põhitegevuse kuludest, investeerimistegevusest, finantseerimistegevusest ja likviidsete varade muutusest. KOFS lubab nii kassa- kui tekkepõhist eelarvestamist. Tartu Linnavalitsus kasutab kassapõhist eelarvestamist, mistõttu on ka käesoleva eelarvestrateegia koostamisel kasutatud kassapõhise eelarve koostamise meetodikat.

Joonis 1. Tartu linna eelarve struktuur

Joonisel 1 esitatud struktuur jaguneb omakorda allosadeks järgmiselt:

E E L A R V E	PÕHITEGEVUSTULEM (omafinantseerimise võimekus)	PÕHITEGEVUSE TULUDE EELARVEOSA * Maksutulud (+) * Tulud kaupade ja teenuste müügist (+) * Saadavad toetused jooksvateks kuludeks (+) * Muud tegevustulud (+)
		PÕHITEGEVUSE KULUDE EELARVEOSA * Antavad toetused jooksvateks kuludeks (-) * Personalikulud (-) * Majandamiskulud (-) * Muud tegevuskulud (-)
T U L E M	INVESTEERIMISTEGEVUSE EELARVEOSA	
	* Põhivara müük (+) * Põhivara soetus (-) * Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+) * Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-) * Osaluste müük (+) * Osaluste soetus (-) * Finantstulud ja -kulud (+/-)	
	FINANTSEERIMISTEGEVUSE EELARVEOSA	
	* Kohustuste võtmine (+) * Kohustuste tasumine (-)	
	LIKVIIDSETE VARADE MUUTUSE EELARVEOSA	
	* Likviidsete varade muutus (+/-)	

Strateegia eeldused põhinevad järgmistel alusdokumentidel:

- Omavalitsuste tegevust reguleerivad õigusaktid, sh Tartu linna poolt vastuvõetud kehtivad õigusaktid;
- Riigi eelarvestrateegia 2014-2017;
- 2013. aasta riigieelarve seadus ja seaduse seletuskiri;
- Rahandusministeeriumi Stabiilsusprogramm 2012:
- Rahandusministeeriumi 2013. aasta kevadine majandusprognoos;
- Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013;
- Eesti Panga majandusprognoosid ja -kommentaaris;
- Euroopa Komisjoni majandusprognoosid ja -kommentaaris;
- IMFi ja Maailmapanga majandusprognoosid ja -ülevaated;
- Konkurentsivõime kava Eesti 2020;
- Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit ning Eesti Reformierakonna valitsusliidu programm.

Strateegia eeldused:

- SKP nominaalkasv on prognoosiperioodil keskmiselt ligi 6,5% ja reaalkasv 3,5% aastas;
- Tartu linna elanike arv püsib ~98 tuh inimese piires, maksumaksjate osakaal järgib Eesti keskmist trendi;
- Tööpuudus Eestis väheneb pidevalt jõudes strateegia perioodi lõpuks alla 7%;
- Keskmise brutopalgakasv on ligi 6% aastas;
- Residendist füüsiliste isikute makstud tulumaksust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 11,6%;
- Maamaks määr püsib Tartus 1% maa maksustamishinnast;
- Uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata;
- Euroopa Liidu struktuuritoetustest saab Eesti 2014-2020 perioodil 5,89 miljardit eurot, mis on 907 miljonit eurot rohkem kui see oli 2007-2013 eelarveperioodil. Tartule laekuvad toetused saavad olema ligikaudu 2007-2013 perioodi mahus.
- Euroala liidrid ei muuda oluliselt praegust majanduspoliitilist kurssi.

Majanduskeskkonna analüüs

Maailmamajanduse ülevaade

Maailmamajandus püsib endiselt USAst alguse saanud majanduskriisis. 2012. a maailmamajanduse kasv oli 3,2%. Seejuures kasvasid arenenud majandused keskmiselt vaid 1,3% ning arengumaades oli kasv 1-2 protsendipunkti madalam kui enne kriisi. Eesti jaoks on olulisim eurotsoonis toimuv ning hetkel on just eurotsoon endiselt suurim risk maailmamajandusele. Tööpuudus on kõrge ulatudes näiteks Kreekas ja Hispaanias ligi 25%, kusjuures noorte tööpuudus on nimetatud riikides ligi 50%. Majapidamiste võlad on küll tipuga võrreldes vähenenud, kuid on siiski endiselt suured ning mitmed kodulaenud on nõ vee all. Inimeste lähituleviku prognoosid on pessimistlikud ning nende majandusaktiivsus seetõttu tähelepanuväärselt väike. Kõige selle tulemusel on agregeeritud nõudlus liiga väike ega suuda majanduse taastumisse panustada. Isegi nullilähedased baasintressid ei ole suutnud majandusi oluliselt turgutada. Kriisi tõttu vähenenud tulude ja kasvanud kulude tõttu tekkisid paljudel riikidel suured eelarvedefitsiidid, mis omakorda viisid võlakoormuse kiirele kasvule. Võlakoormuse järsk kasv ühisraha tingimustes põhjustas PIIGS riikides (Portugal, Itaalia, Iirimaa, Kreeka, Hispaania) võlakirjade tootluse hüppelist kasvu süvendades oluliselt mitte ainult likviidsus-, vaid ka maksevõime probleeme. Kriisiga võitlemiseks on astunud mitmeid olulisi samme. Euroopa Ülemkogu otsustas luua ühise pangajärelevalve ja kasutada pankade kapitaliseerimiseks Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) ning Euroopa Keskpank juurutas uue rahapoliitilise instrumendi (rahapoliitilised otsetehingud) riigivõlakirjade ostmiseks. Euroopa liidrid võtsid suuna rangele monetaarpoliitikale ning kiirele eelarve tasakaalustamisele läbi karmide kärpekavade. See lähenemine tõi PIIGS riikides kaasa tohutuid sotsiaalseid kahjusid, kuid ei ole siiani suutnud lahendada kõrge võlakoormuse probleemi.

Järgnevate aastate majanduskasv sõltub paljus majanduspoliitilistest otsustest. Viimastel kuudel on mitmed muidu karmilt kärpeid õigustanud poliitikud ja majandusteadlased oma seisukohti oluliselt pehmandanud. Senine majanduspoliitika on vähemalt tänaseni osutunud praktikas ebaõnnestunuks, selle mõni oluline eeldus ekslikuks ja kärbete lipulaevaks olnud Alesina & Ardagna ning Reinhart & Rogoffi akadeemilised uurimused on kaotanud oma usaldusväarsuse. Seega võib eeldada, et strateegia perioodil euroala majanduspoliitika vähemalt mõnevõrra pehmeneb ning keskendub senisest rohkem majanduskasvule ja tööpuuduse vähendamisele. Siiski ei ole põhjust eeldada praeguselt kursilt olulist kõrvalekaldumist ning range raha- ja eelarvepoliitika jäävad edaspidigi iseloomustama Euroopa Keskpanga ja valitsuste tegevust.

IMFi viimases, aprillis ilmunud „World Economic Outlookis“ prognoositakse euroalale 2013. a 0,3% majanduslangust ning 2014. a 1,1% kasvu. Ligikaudu sarnaseid kasvunumbreid prognoosivad ka värskemad Maailmapanga majandusprognoosid ning Euroopa Komisjoni kevadine „European Economic Forecast“. Võrreldes eelmise aastaga (eelmise eelarvestrateegiaga), on riskid maailmamajanduses vähenenud. Kui uus langus peaks aga ikkagi aset leidma, võib see kergelt osutada pikemaks kui eelmine finantskriis, kuna riikidel puuduvad vahendid 2008-2009. aasta mahus fiskaal- või monetaarpoliitika kaudu pangandussüsteemi aidata ning nõudlust stimuleerida.

Eesti majanduskeskkonna ülevaade

Eesti kriisiaja majanduspoliitika on olnud paljuski sarnane PIIGS riikide omaga – ka Eestis rakendati ulatuslikku valitsussektori kulude kärpimist - kuid tulemused on siin olnud märgatavalt edukamad. Eesti majanduse reaalkasv on alates 2011. a olnud euroala kiireim. Euroopa Komisjon prognoosib 2013. a kasvuks 3% ning 2014. a 4%. Ligikaudu sarnased on ka Eesti Panga ja Rahandusministeeriumi prognoosid. Praegune ligi 10% tööpuudus strateegia perioodil pidevalt alaneb jõudes välja ligi 7%ni.

Eesti on väike avatud majandus, kelle kaubanduspartnerid on kriisiperioodil olnud suhteliselt edukad. See on Eesti oluliseks erinevuseks Lõuna-Euroopaga võrreldes ja see on ka põhjuseks, miks Eesti majandus on vaatamata eelarvekärbetele tõusuteel. Vaatamata sellele on Eesti

makromajanduslik olukord siiski endiselt nõrk – tööpuudus on kõrge ning reaalne SKT ei ole jõudnud veel kriisieelsele tasemele.

Eesti riigirahandus on heas korras. Eelarvepuudujääk on väike ja jätkusuutlik. Valitsussektori võlg on endiselt euroala madalaim 10,5%. 2012. a on võlg oluliselt kasvanud tänu ESMis osalemisele.

Tartu majanduslik areng

Tartu on Eesti suuruselt teine linn ja Lõuna-Eesti keskus. Tartu elanikkond moodustab Eesti rahvastiku koguarvust üle 7%. Rahvastikuregistri andmetel elas seisuga 31. detsember 2012. a Tartus 98 480 inimest. Tartu on ülikoolilinn ja kuna paljud üliõpilased ei ole end Tartu elanikuks registreerinud, siis on tegelik Tartu rahvaarv suurem kui tartlaseks registreerunute arv, kuid samas on nad aktiivsed linna infrastruktuuride tarbijad, kellega ei kaasne linnale tulude laekumist.

Ülikooli tõttu peetakse Tartut Eesti intellektuaalseks keskuseks. Kuna Tartu Ülikool ja Tartu Ülikooli Kliinikum on suurimad tööandjad, on Tartus hõivatute hulgas olulisel määral professoreid, teadureid, arste jms kõrgelt kvalifitseeritud spetsialiste. Seetõttu on Tartus ka suur avaliku sektori osakaal. Olulisel kohal on ka tööstus, eelkõige toiduaine- ja joogitööstus (A. Le Coq). 21. sajandil on Tartusse asunud mitmed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning muud kõrgtehnoloogia ettevõtted nagu Playtech Estonia, Webmedia (Nortal), ZeroTurnaround, Regio, Hanza Tarkon ning ka Skype'i kontor.

Seoses 2008. (2007) aastal alanud ülemaailmsest finantskriisist tingitud majanduslangusega on tööhõive Tartus oluliselt vähenenud ning tööpuudus suurenenud, kuid seda vähemal määral kui Eestis keskmiselt. Tartu linna tulubaas vähenes kriisi tõttu oluliselt – ainuüksi üksikisiku tulumaksust laekus 2010. aastal 11 miljonit eurot ehk 20% vähem kui 2008. aastal. Alates 2011. a hakkas linna tulubaas uuesti kasvama, kuid ka 2012. a oli laekumine veel 12% väiksem kui kriisieelsel ajal. Tartu on suutnud säilitada finantsvõimekuse rahuldava taseme ja jääda arengusse panustavaks linnaks.

Tartu linna finantsnäitajate kokkuvõtte tugevuste ja nõrkuste kohta:

a) Tugevused

- Elanike arvus pole suuri muutusi toimunud;
- Tulud elaniku kohta on olnud 101% Eesti keskmisest;
- Kogukuludest keskmiselt üle 25% on viimastel aastatel suunatud investeringuteks, mis viitab arengusse panustamisele. Mitmed suured investeringuprojektid on teostatud välisrahastajate toel, mis näitab, et Tartu linn on olnud edukas välisrahastuse kaasamisel. Keeruliste majandustingimuste tõttu langes investeringute osakaal 2011. aastal küll 15%ni, kuid on praeguseks tõusnud 30% tasemele;
- Omafinantseerimisvõimekus ehk põhitegevuse tulude ja kulude suhe on kriisi mõjul langenud, kuid põhitegevuse tulemlangus on kindlalt positiivne. Kui näitaja on alla ühe, siis teoreetiliselt ületavad jooksvad kulud jooksvaid tulusid ning omavalitsusüksus vajab lisaressursse toimetulemiseks;
- Likviidsed vahendid on moodustanud keskmiselt ligi 9% puhastatud eelarvest, mis näitab, mitu protsenti puhastatud eelarve tuludest keskmiselt on vabade vahenditena olemas. Alla 5%-lise likviidsusnäitaja korral võib omavalitsusel tekkida raskusi kohustuste teenindamisel ning üle 10%-lise likviidsuse korral on tegemist ebaefektiivse finantsjuhtimisega. Seega pole Tartu linnal olnud probleeme olemasolevate kohustuste teenindamisel ning rahavoogude juhtimine on olnud efektiivne.

b) Nõrkused

- Maailmamajanduses viimastel aastatel valitsenud finants- ja võlakriis on mõjutanud negatiivselt ka Tartu linna finantsvõimekust:
 - 1) maksumaksjate arv vähenes 2008. a 2,2%, 2009. a 6,3%, 2010. a 2% ja 2011. a 0,2%;

- 2) linna tulud on vähenenud;
 - 3) omafinantseerimisvõimekus on viimastel aastatel langenud;
 - 4) likviidsus- ja maksevõime näitajad olid 2010. aastaks langenud, kuid on 2011. aastal uuesti paranenud;
 - 5) 2009. aasta alguses vähendati kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksuosa 11,93%-lt 11,4%-le. Vähenenud on ka mitmed teised riigilt saadavad summad. Alates 2013. a tõusis omavalitsustele eraldatava tulumaksu osakaal siiski 11,57%le.
- Võlakoormus moodustas 2010. a lõpu seisuga 60,6% puhastatud eelarvest, mis piiras investeringute tegemist. Võlakoormuse kasv on tingitud 2009. aastast tagasiulatuvalt jõustunud Riigi Raamatupidamise üldeeskirja muudatusest, mis sätestab, et kui avaliku sektori üksus võtab endale teenuste kontsessioonikokkuleppe aluseks oleva lepinguga tingimusteta kohustuseks tasuda erasektori üksusele infrastruktuuri objekti ehitus- või rekonstrueerimistööde eest, võtab ta arvele materiaalse põhivara ja finantskohustuse. Linnal on selliseks kohustuseks 2005. aastal Riigi Kinnisvara ASiga Vanemuise 33/35 renoveerimistöödeks sõlmitud leping, mille tagasimaksud kestavad 2025. aastani. Teiseks võlakoormuse kasvu põhjuseks on tulude vähenemine. Praeguseks on linna võlakoormus vähenenud, kuid püsib endiselt kõrge.

1. Põhitegevuse eelarve

Põhitegevuse eelarve koosneb linna põhitegevuse tuludest ja põhitegevuse kuludest. Siia ei kuulu investeerimis- ega finantseerimistegevus, mis mõlemad asuvad eraldi eelarveosades.

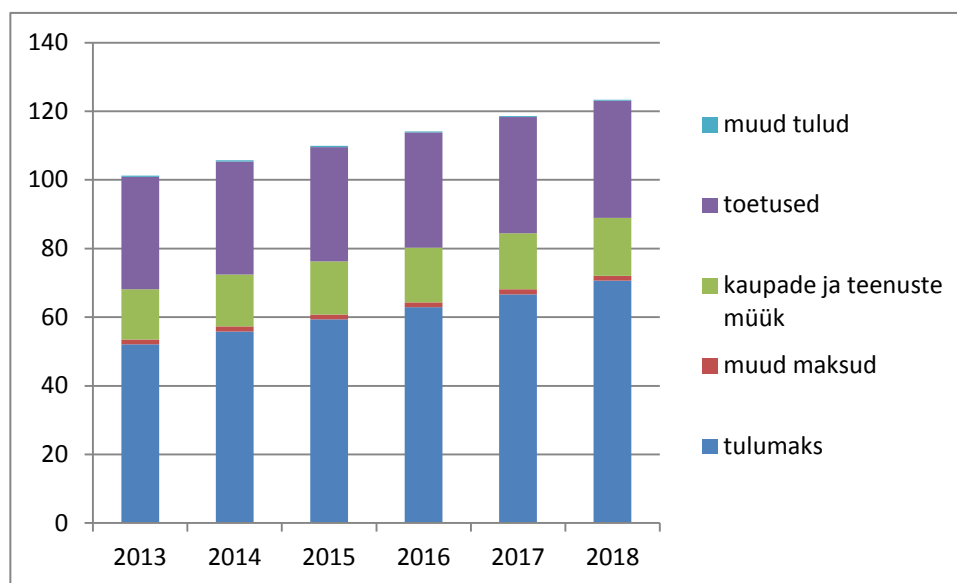
1.1. Põhitegevuse tulud

KOFSi järgi jagunevad tulud põhitegevuse ja investeerimistegevuse tuludeks. Põhitegevuse tulude alla kuuluvad kõik maksutulud, kõik tulud kaupade ja teenuste müügist, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks, mittesihtotstarbelised toetused ja muud tegevustulud. Põhitegevuse tulude alla ei kuulu saadavad toetused põhivara soetuseks, põhivara müük, tulu osaluste ning muude aktsiate ja osade müügist ega finantstulud.

Tartu	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Põhitegevuse tulud kokku	101 215 205	105 705 152	109 882 370	114 164 883	118 637 087	123 352 542
Maksutulud	53 495 950	57 310 370	60 784 588	64 345 101	68 101 305	72 081 760
tulumaks	52 053 250	55 867 670	59 341 888	62 902 401	66 658 605	70 639 060
maamaks	682 700	682 700	682 700	682 700	682 700	682 700
reklaamimaks	290 000	290 000	290 000	290 000	290 000	290 000
teede ja tänavate sulgemise maks	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
parkimistasu	370 000	370 000	370 000	370 000	370 000	370 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	14 675 281	15 086 000	15 509 000	15 943 000	16 373 000	16 815 000
Riigilõiv	140 000	143 920	147 950	152 092	156 199	160 416
Tulud majandustegevusest	11 510 030	11 832 311	12 163 616	12 504 197	12 841 810	13 188 539
<i>tulud haridusalasest tegevusest</i>	6 723 855	6 912 123	7 105 662	7 304 621	7 501 846	7 704 396
<i>tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	428 288	440 280	452 608	465 281	477 844	490 745
<i>tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	34 017	34 969	35 949	36 955	37 953	38 978
<i>tulud sotsiaalalalasest tegevusest</i>	807 670	830 285	853 533	877 432	901 122	925 453
<i>tulud keskkonnavalasest tegevusest</i>	3 500	3 598	3 699	3 802	3 905	4 010
<i>tulud transpordialasest tegevusest.</i>	3 500 000	3 598 000	3 698 744	3 802 309	3 904 971	4 010 405
<i>tulud üldvalitsemisest</i>	12 700	13 056	13 421	13 797	14 169	14 552
Üür ja rent	2 856 469	2 936 450	3 018 671	3 103 194	3 186 980	3 273 028
Õiguste müük	70 000	71 960	73 975	76 046	78 099	80 208
Muu toodete ja teenuste müük	98 782	101 548	104 391	107 314	110 212	113 187
Saadavad toetused jooksvateks kuludeks	32 710 874	32 983 782	33 263 782	33 551 782	33 837 782	34 130 782
tasandusfond (lg 1)	4 416 624	4 416 624	4 416 624	4 416 624	4 416 624	4 416 624
toetusfond (lg 2)	18 556 158	18 556 158	18 556 158	18 556 158	18 556 158	18 556 158
muud mittesihtotstarbelised toetused	0	0	0	0	0	0
Sihtfinantseerimine jooksvateks kuludeks	9 738 092	10 011 000	10 291 000	10 579 000	10 865 000	11 158 000
Muud tegevustulud	333 100	325 000	325 000	325 000	325 000	325 000
Tasu vee erikasutusest	125 000	125 000	125 000	125 000	125 000	125 000
Trahvid	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000
Saastetasud	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Muud	8 100	0	0	0	0	0

Põhitegevuse tulude kasv on prognoositud tarbijahinnaindeksi (THI) alusel (v.a üksikisiku tulumaks). Enamus kasvust tuleneb füüsilise isiku tulumaksu laekumise suurenemisest (vt joonis 2).

Põhitegevuse tulud 2013-2018 (mln eurot)

Kõige suurema osakaaluga põhitegevuse tululiik on **füüsilise isiku tulumaks (FIT)**. Enim mõjutavad tulumaksu laekumist maksumaksjate arv ja keskmine palk ning ka riigipoolsed tulumaksu jaotusmeetodika muutmised. 2009. aasta alguses vähendati keeruliste majandusolude tõttu koostatud negatiivse riigi lisaelarvega kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksuosa 11,93%-lt 11,4%-le. 2013. a tõsteti omavalitsuste osakaal 11,57%-le kompenseerimaks omavalitsustele maamaksu vabastamisest tulenevat tulubaasi vähenemist. Samal põhjusel on kavas tõsta tulumaksumäära 2014. a veel täiendava 0,03 protsendipunkti võrra 11,6%-ni. Käesoleva prognoosi koostamisel eeldatakse nimetatud protsendimäära püsimist samal tasemel kogu ülejäänud prognoosiperioodi. Keskmise palga ning hõive kasv sõltuvad põhiliselt üldisest majanduskasvust, mis omakorda sõltub eurosooni edukusest kriisiga võitlemisel. Seetõttu on tulumaksu laekumise prognoos väga tundlik väliskeskkonna muutuste suhtes. Kui strateegias aluseks võetud eeldused ei peaks realiseeruma võib tulumaksu laekumine planeeritust mitme protsendipunkti võrra erineda. Riskid on seejuures põhiliselt allapoole. Strateegias kasutatud eeldused makromajanduslike põhinäitajate kohta põhinevad Maailmapanga, IMFi, Euroopa Komisjoni, EV Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga prognoosidel ning on esitatud tabelis 1.

Tabel 1

Makromajanduslikud näitajad (%)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SKP reaalkasv	3,0%	3,6%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
SKP nominaalkasv	6,6%	6,8%	6,6%	6,5%	6,4%	6,4%
Tarbijahinnaindeks	3,4%	2,8%	2,8%	2,8%	2,7%	2,7%
Hõive kasv	0,3%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Palga nominaalkasv	6,0%	6,4%	6,2%	5,9%	6,0%	6,0%

FIT kasvuks on prognoositud ligi 6% aastas. Põhiline kasv tuleb läbi palgataseme tõusu. Erasektori palgad on Tartus kolmandat aastat korralikult tõusmas ja eeldatavalt jätkub kasv lähitulevikus. Avalikus sektoris on taastumine olnud aeglasem. Negatiivseks asjaoluks on hõivatute arvu äärmiselt aeglane taastumine ning prognoosi kohaselt ei kiirene hõive kasv kogu strateegia perioodi jooksul.

Tabel 2

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2002-2018

Aasta	Tartu linn		Eesti	
	summa (mln €)	Kasv %	summa (mln €)	Kasv %
2002	21,4	15,0%	277,9	10,3%
2003	24,1	12,8%	313,6	12,8%
2004	27,6	14,6%	354,4	13,0%
2005	31,9	15,4%	405,7	14,5%
2006	39,0	22,3%	503,0	24,0%
2007	50,3	29,0%	628,0	24,9%
2008	55,9	11,1%	734,2	16,9%
2009	48,9	-12,4%	634,1	-13,6%
2010	45,0	-8,1%	584,7	-7,8%
2011	47,0	4,5%	618,5	+5,8%
2012	49,2	4,8%	665,1	7,5%

Aasta	Tartu linn	
	mln €	Kasv %
2013	52,1	5,7%
2014	55,9	7,3%
2015	59,3	6,2%
2016	62,9	6,0%
2017	66,7	6,0%
2018	70,6	6,0%

Tabelist on näha majanduskriisi tugev negatiivne mõju nii Tartu kui kogu Eesti majandusele. Kuigi alates 2011. a on majandus uuesti tõusuteel ületab Tartu tulumaksu laekumine kriisieelse taseme alles 2015. a.

Maamaks on riiklik maks, mis laekub täies ulatuses KOV-te eelarvesse. Alates 01.01.2013. a jõustus seadusemuudatus, mis tõi kaasa maamaksust vabastamise kodualusele maale tiheasustusega kuni 1500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kuni 2 ha ulatuses juhul kui sellel maal asuvas hoones on maa omaniku / maakasutaja rahvastikuregistri järgne elukoht. Seetõttu väheneb Tartu linnale laekuv maamaks 20%. Maamaksu määr Tartu linnas on püsinud aastast 2002 stabiilselt 1% maksustatava maa hinnast aastas. Strateegias eeldatakse, et maksumäär püsib 1% kogu perioodi jooksul ning maa uut korralist hindamist ei toimu.

Kohalike maksude prognoosimisel on eelduseks, et uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata. Tulubaasi jäävad reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ja parkimistasu. Kohalike maksude laekumine on planeeritud käesoleva aasta tasemel.

Kaupade ja teenuste müügist laekuvad tulud kasvavad üldise kaupade ja teenuste hindade kallinemise tasemel. Põhiosa tuludest laekuvad hariduse- ja transpordialasest tegevusest. Haridusalase tegevuse tuludest on suurim teistelt valdadelt laekuvad summad haridusasutuste tegevuskulude katmisel, transpordialase tegevuse tulud moodustuvad bussipiletite müügitulust.

Toetused laekuvad põhiliselt riigieelarvest tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Toetusfond toetab kohalikke omavalitsusi ülesannete täitmisel. Lõviosa toetusfondist moodustavad hariduskuludeks saadavad toetused. Lisaks on eelarvestrateegias planeeritud toimetulekutoetus ning sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamise toetus. Tasandus- ja toetusfondi summad on kogu strateegia perioodi jooksul planeeritud käesoleva aasta tasemel.

Lisaks tasandus- ja toetusfondile on kavandatud ka järgmiseid sihtotstarbelisi toetuseid:

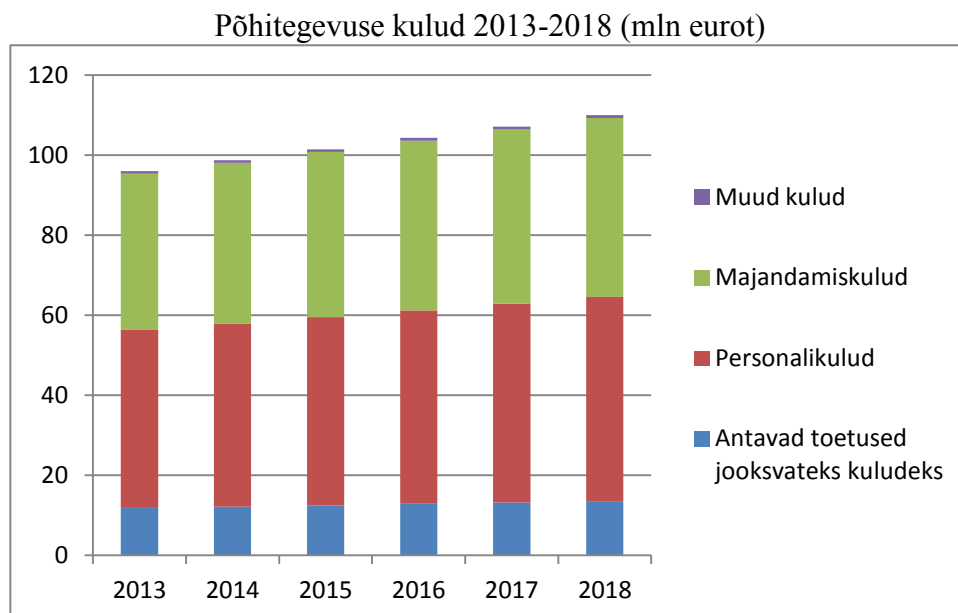
Toetuse otstarve	Toetuse andja
Kutsehariduskeskuse põhitegevuseks	Haridus- ja Teadusministeerium;
õppelaenu kustutamine	Rahandusministeerium;
lapsehoiuteenus	Tartu Maavalitsus;
Linnaraamatukogule teavikute soetamine	Kultuuriministeerium;
Muinsuskaitse kuludeks	Kultuuriministeerium.
Mitmesugused projektide toetused	

Muude põhitegevuse tuludena laekuvad tasu vee erikasutusest, saastetasud ja trahvid. Nimetatud summad on väikesed ega oma olulist mõju linna tulubaasile.

1.2. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude eelarveosas on kulud jaotatud järgmiselt:

Joonis 3

Põhitegevuse kulud moodustavad kogukuludest ligi kolm neljandikku. Põhitegevuse kulude hulka ei kuulu põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, põhivara soetus, osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus ega finantskulud – nimetatud kulud kuuluvad investeerimistegevuse eelarveossa. Põhitegevuse kulude kasv on prognoositud THI tasemel. Personalikulude kasvule on tugev surve, kuid palkade tõstmine sõltub tegelikkuses paljuski poliitilistest otsustest ja majanduskeskkonnast, ning kuna need piisavalt täpselt teada ei ole, siis on ka personalikulude muutuse puhul võetud aluseks THI tase.

Arvestatud on linna arengukavas kavandatud prioriteetidega. Linna arengukavas püstitatud ülesannetest lähtuvalt on aastateks 2013-2018 kavandatud alltoodud prioriteetsed tegevused (valdkonniti). Põhitegevuskulude rahaline jaotus valdkondade kaupa on esitatud lisas 2.

Üldvalitsemise valdkonnas on suund efektiivsuse suurendamisele, olemasolevate IT lahenduste arendamine ja uute kasutuselevõtt (dokumendihalduse, arhiivinduse, e-arvete valdkonnas).

Hariduse valdkonna põhirõhk on suunatud seadusega omavalitsusüksusele pandud ülesannete täitmisele. Prioriteetideks alushariduse valdkonnas on lasteaiakohtade puuduse leevendamine läbi uute kohtade loomise munitsipaallasteaedades, samuti eralasteaedade ja lastehoiu toetamine, munitsipaallasteaedade õpikeskkonna kaasajastamine ja turvalisuse tõstmine, uute õppemetoodikate rakendamise ja õppekavade arendamise toetamine.

Põhi- ja gümnaasiumihariduse valdkonnas on prioriteetideks koolivõrgu ümberkorraldamine ja haridusuuenduste läbiviimine, sh koolide õpikeskkonna, õppemetoodikate ja õppekavade kaasajastamine, erahariduse toetamine, karjäärinõustamissüsteemi väljaarendamine ning hariduse tugiteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine.

Oluliseks peetakse haridustöötajate pädevuse ja motiveerituse tõstmist, sh haridustöötajate palgatõusu.

Kultuuri valdkonnas on eesmärgiks tõsta mainesündmuste toetused majanduslanguse eelsele tasemele ning üle vaadata ja kaasajastada tegevustoetuste süsteem. Prioriteetideks on kultuuritöötajate palkade võrdsustamine sarnaste ametikohtadega teistes valdkondades ja noortesporti pearaha suurendamine, tagades sellega treeneritele stipendiumi asemel palga maksmise ning sotsiaalmaksu tasumisega riiklikud garantiid tervise- ja pensionikindlustuses. Oluliseks peetakse e-teenuste arendamist nii linnaraamatukogus kui muuseumides. Spordi valdkonnas peetakse oluliseks ka esindusmeeskondade toetamise põhimõtete täiustamist ning toetusesaajate ringi laiendamist. Kavas on uued spordiüritused jalgratta juuniorite EM, Tartu City Triatlon, Tartu olümpiajooks ja Tartu sügisjooks. Noorsootöös on prioriteediks mobiilse noorsootöö teenuse väljatöötamine ja edasiarendamine. Eelarve võimaluste piires toetatakse kultuuriasutuste ühiskoolitusi ja osaletakse rahvusvahelistes koostööprojektides. 2013. a rakendub tööle Tartu Keskkonnahariduse Keskuse uus maja Tartu Loodusmaja Lille mäel.

Sotsiaalse kaitse valdkonnas toimub olemasolevate teenuste arendamine ja liikumine parema kvaliteedi ning kättesaadavuse suunas. Selleks on oluline sotsiaal-, hooldus- ja lastekaitsetöötajate palgatingimuste parandamine. Arengukava esimestele aastatele on kavandatud mitmeid uuringuid probleemide kaardistamiseks ja teenusevajaduste väljaselgitamiseks. Lastega perede sotsiaalprobleemide ennetamiseks on kavas välja arendada tugiisikuteenus peredele ja pöörata suuremat tähelepanu suure hoolduskoormusega puudega laste peredele toetavate teenuste (sh tugiteenused, asutushooldus) arendamisele. Tööealise elanikkonna sotsiaalprobleemide ennetamiseks plaanitakse juhtumikorraldusest lähtuvat tugiisikuteenust laiendada sotsiaaleluruumide elanikelt ka tavaeluruumide elanikele. Prioriteediks on sõltlaste rehabilitatsiooni teema terviklikum käsitlemine, määramaks konkreetseid lahendamist vajavad probleemid ja teenuste vajadus ning otsustamaks kas on vajalik luua sõltlaste rehabilitatsioonikeskus või osta teenust sisse mujalt. Eelarve võimaluste piires on kavas laiendada puuetega inimeste organisatsioonide toetamist ning suurendada isikliku abistaja teenuse mahtu.

Majanduse valdkonna prioriteedid on elukeskkonna atraktiivsuse suurendamine, sh elujõulise kesklinna kavandamine. Tihendatakse koostööd lähivaldadega linna piire ületavate planeeringute koostamisel. Prioriteetideks on ka ettevõtlusaktiivsuse tõstmine, kõrgema lisandväärtusega tootmise arendamine, ettevõtjate ja teadlaste koostöö, loomeettevõtlus, taristu arendamine ja taastuvenergia kasutusprintsipi väljatöötamine ja rakendamine nii elamumajanduses kui transpordisektoris.

Keskkonnakaitse seisukohalt on olulised keskkonnateadlikkuse edendamine, energiasäästlike linnaplaneerimise meetodite rakendamine ja avalike hangete keskkonnaaspektide arvestamise kriteeriumide väljatöötamine. Jätkuvalt on prioriteediks jäätmemajanduse efektiivne korraldamine ning vee- ja kanalisatsioonisüsteemi arendused.

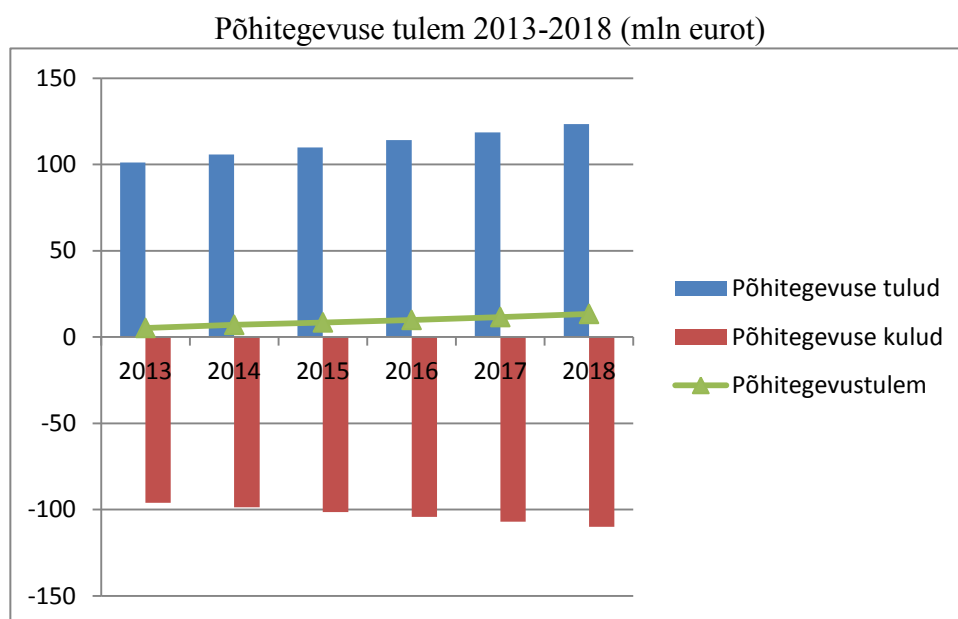
Kõiki ülalnimetatud valdkondi läbivaks prioriteediks aastatel 2013-2018 on vabaihenduste potentsiaali senisest tõhusam rakendamine linnaelu probleemide lahendamisel.

1.3. Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem võrdub põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahega. Põhitegevuse tulem tagab vajalikud vahendid investeringuteks ja finantseerimistegevuseks. KOFSi järgi on põhitegevuse tulemi väärtuseks lubatud ainult null või positiivne summa, negatiivne väärtus ei ole lubatud. Kui põhitegevuse tulemi väärtus on negatiivne, siis see tähendab, et omavalitsus ei suuda katta jooksvate tulude arvelt jooksvaid kulusid. Sellisel juhul finantseeritakse põhitegevuse kulusid põhivara müügi ja reserve arvelt. Ühekordsete tulude arvelt põhitegevuse kulude finantseerimine pikemal perioodil on riskantne ning nende tulude kehvema laekumise korral võib tekkida oht sattuda finantsraskustesse.

Tartu linna põhitegevustulemi väärtused prognoosiperioodi jooksul on esitatud alljärgneval joonisel. Sellest on näha, et põhitegevustulem on igal aastal kindlalt positiivne ning kasvab ajas. Siiski on Tartu põhitegevuse tulem ja seega ka linna omafinantseerimise võimekus majanduskriisi tõttu langenud ning hetke näitajat tuleb hinnata keskmiseks või isegi madalaks. Alljärgnevatest peatükkidest selgub, et 2013. aastal ei suuda põhitegevuse tulemi positiivne väärtus katta ära investeerimistegevuse negatiivset väärtust, mistõttu tuleb nende vahe finantseerida laenude või likviidsete vahenditega (täpsemalt punkt 3. Eelarve tulem).

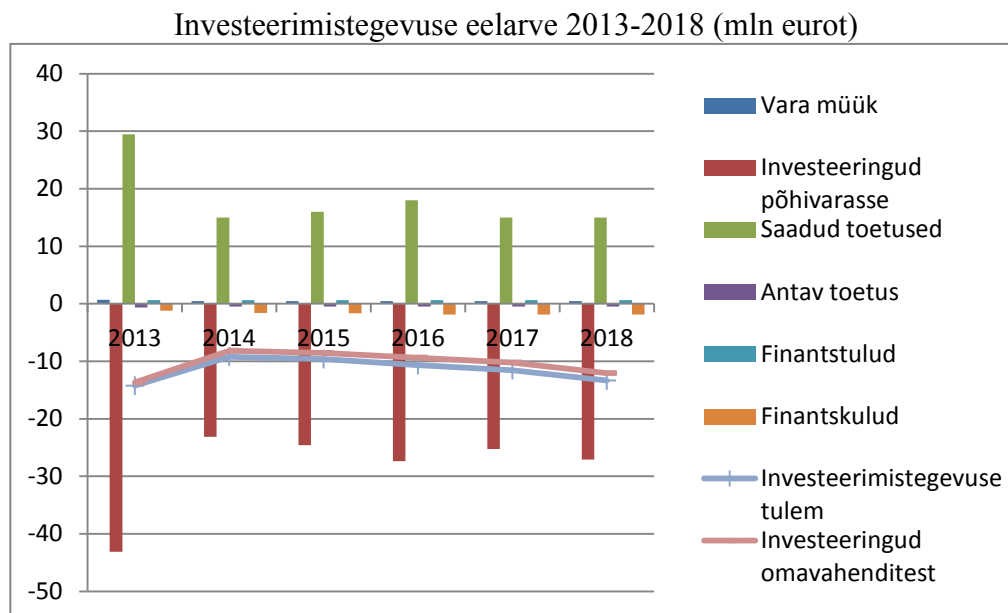
Joonis 4

2. Investeeringustegevus

Investeeringustegevuse eelarveosa koosneb investeeringuteks saadavatest tuludest ning investeeringustegevuse kuludest. Investeeringustegevuse tulud ja kulud on esitatud alljärgneval graafikul. Tulud on joonisel toodud positiivsete ja kulud negatiivsete väärtustena. Joondiagrammi lillakassinine joon näitab tulude ja kulude vahet ehk investeeringustegevuse tulemit.

Joonis 5

Graafikult on näha, et investeeringustegevuse eelarve on kogu strateegia perioodi jooksul negatiivne ehk investeeringustegevuse kulud ületavad investeeringuteks saadavaid tulusid. Negatiivset investeeringustegevuse tulemit võimaldab ülaltoodud positiivne põhitegevuse tulemit (vt p 1.3). Kuna põhitegevustulemit on positiivne ja kasvutrendiga, on linnal võimalus panustada investeeringustegevusse ehk teisisõnu: investeeringute tegemise võimekus sõltub linna omafinantseerimise võimekusest. Strateegias on kavandatud investeeringustegevuse tulemit absoluutväärtus ligikaudu võrdseks põhitegevuse tulemit väärtusega – erinevuseks on plaanitud vaid Tartu idapoolse ringtee omaosaluse summa, mille võrra on eelarve tulemit (põhitegevuse tulemit + investeeringustegevuse tulemit) negatiivne. Seetõttu kasvab linna laenukoormus vaid täpselt idaringtee omaosaluse võrra. Eelarve strateegia viimasteks aastateks on idapoolne ringtee valminud, mistõttu kaob ka vajadus omaosalust laenuga finantseerida ning investeeringustegevuse tulemit on absoluutsummas täpselt võrdne põhitegevuse tulemitiga.

2.1. Investeeringustegevuse tulud

Investeeringustegevuse tulupoole põhiline allikas on investeeringuteks saadav toetus. Tartu linn püüab investeeringuteks jätkuvalt kaasata rohkelt Euroopa Liidu struktuurifondide vahendeid. Strateegia esimestel aastatel moodustab enamuse toetusest idapoolsele ringteele laekuv summa, mis põhjustab 2013. a erakordselt suure laekumise. Uus Euroopa Liidu toetuste periood on 2014-2020. a. Eeldatavalt saab Eesti osa sellest olema 5,89 miljardit eurot. Eelarvestrateegia koostamise hetkeks ei ole selge millised Tartu objektid ja millises mahus saavad finantseeritud struktuurifondide vahenditest. Planeeritav toetuse laekumine valdkondade lõikes on esitatud lisa 2.

Lisaks investeringuteks saadavatele toetustele kuuluvad investeerimistegevuse tulude koosseisu veel varade müük ning finantstulud. Nagu jooniselt 5 näha on nende roll linna investeerimistegevuse tuludes väike. Hoonete ja rajatiste müügi konkreetse aasta tegelik laekumine sõltub mõne suurema objekti müümisest. Müügiks planeeritud kinnisvarainvesteeringutest (maadest) on valdav osa linna munitsipaalomandiks saanud pärast 2005. a oktoobrit ning nende müügitulust laekub linnaeelarvesse vaid 35%. Finantstulud sisaldavad endas intressituluseid ja dividende. Intressitulu teenib linn paigutades vahendeid tähtajalistesse deponiitidesse. Dividendide laekumine on eelseisvatel aastatel planeeritud käesoleva aasta tasemel.

2.2. Investeerimistegevuse kulud

Põhiosa investeerimistegevuse kuludest moodustavad investeeringud põhivarasse. Kogu eelarvestrateegia perioodi jooksul ületavad planeeritud investeeringud 20 miljoni euro piiri. Justnagu saadava toetuse puhul moodustab esimestel aastatel märkimisväärse osa investeeringutest Tartu idapoolse ringtee ehitus, mis põhjustab ka 2013. a eriti kõrge investeerimismahu. Investeeringud põhivarasse ongi tihedalt seotud investeerimiseks saadava sihtotstarbelise toetusega. Ülaltoodud joonise negatiivse punase tulba (investeeringud) ja positiivse rohelise tulba (investeeringuteks saadav toetus) vahe näitab kui palju investeeringuid teeb linn omavahenditest. Selle vahe tulemuseks on joonisel roosakas joon, millest on näha, et ligi 10 miljoni euro eest on Tartu linnal võimalik teostada investeeringuid omavahenditest: põhiliselt põhitegevuse tulemi ja vähemal määral ka laenu arvel.

Kõige pingelisem saab Tartu linna jaoks olema 2014. a. Nagu näitavad joonised 4 ja 5 on põhitegevuse tulemi sellel aastal kõige väiksem ning investeerimisvõimekus kõige madalam. Tartu saab 2014. a investeerimistegevusse panustada 25 miljonit eurot (15 miljonit toetuste arvel + 10 miljonit omaosalusest). Samas on vaja teha mitmeid tavapäraseid hädavajalikke investeeringuid linna teedesse, tänavatesse ja hoonetesse, milleks kulub hinnanguliselt 1,6 miljonit eurot. Lisaks on linnal juba mitmeid võetud kohustusi nagu käimasolevad projektid jms kogusummas 16,6 miljonit eurot.

Objekt	Summa
Tavapärased hädavajalikud investeeringud	1 600 000
Tartu idapoolne ringtee	13 175 000
Laenude (võlakirjaemissioonide) intressid	1 292 871
Riigi Kinnisvara AS, Vanemuise 33/35 intressid	325 212
Maarja Kooli bussi kapitaliliisingu intressid	1 350
Tartu Ülikooli spordihoone ehituse laenude tasumise toetamine	63 912
EMÜ spordihoone ehituse laenude tasumise toetamine	48 000
Kvissentali elamurajoon	27 413
Oksa ja Ladva tänavad	93 701
Lõunakeskuse teed	35 791
Savi tänav	250 000
Sõpruse silla paadisadam	532 300
Pauluse kirik	192 665
Tartu linna ühistransporti toetavate süsteemide kaasajastamine	600 000
KOKKU	18 238 215

Seega jääb uute investeeringuobjektide rahastamiseks 6,8 miljonit eurot. Seejuures tuleb arvestada, et sellest osa läheb EL struktuurifondide projektide omafinantseerimiseks.

Prioriteetsed struktuurifondidest rahastatavad ja ka omavahenditest teostatavad investeeringud on esitatud linna arengukavas. Valdkondade lõikes on linna arengukavas püstitatud ülesannetest lähtuvalt aastateks 2013 – 2018 kavandatud järgmised prioriteetsed investeeringud.

Majanduse valdkonnas on suurimaks projektiks Tartu idapoolne ringtee, mille kogumaksumus on hinnanguliselt ligi 50 miljonit eurot. Tartu linna omaosalus projektis on ligi 10 miljonit eurot. Idaringtee mõjutab oluliselt linna võimalusi teha muid investeeringuid.

2014. aastani jätkuvad Tartu linna ühistransporti toetavate süsteemide kaasajastamise, Sõpruse silla paadisadama projekt ning Traffic (liiklusohutuse tõstmine Tartu-Valga ja Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteel). Emajõe kaldakindlustuse rekonstrueerimise projekt lõpeb 2013. a.

Täiendavate rahastamisvõimaluste avanemisel on kavas alustada erinevate linna parkide ja haljasalade renoveerimist. Põhjalikku rekonstrueerimist vajavad Sõpruse, Võidu ja Kroonuaia sild.

Hariduse valdkonna suund on olemasolevate lasteaedade ja koolihoonete ning nende mänguväljakute ja staadionite kaasajastamisele. Esmajärjekorras tuleb strateegia perioodil viia kõik linna haridusobjektid tervisekaitse- ja tuleohutusnõuetega vastavusse, tagada hoonetes riiklikule õppekavale vastav füüsiline õppekeskkond ning elementaarsed olmetingimused.

Sobivate siseriiklike ning Euroopa Liidu finantsmehhanismide avanemisel kavandatakse eelarvestrateegia perioodil vähemalt viie olemasoleva koolihoone põhjalikumalt rekonstrueerimist – prioriteetideks on Raatuse, Descartesi, Kivilinna, Karlova ja Kommertsallakuga põhikool. Rohkemate koolide rekonstrueerimiseks tekivad linnal vahendid alles strateegia perioodi lõpuks. 2016. a kavandatakse alustada hariduslike erivajadustega laste hariduskeskuse rajamist. Lasteaedadest on prioriteetiks lasteaed Rukkilill renoveerimine ning Kulli 1 ja Pepleri 1a uue lasteaia ehitamine. Strateegia viimasteks aastateks on kavandatud veel mitu lasteaeda. Täiskasvanute Gümnaasiumile (Nooruse 9) on 2014-2015. a kavandatud üle 9 miljoni ning Kutsehariduskeskusele ligi 6 miljonit eurot investeeringuid.

Kultuuri valdkonnas on investeerimisobjektideks Annelinna kunstmurukattega jalgpalliväljaku renoveerimine, II Muusikakooli hoone renoveerimine, I Muusikakooli hoone juurdeehitus ja renoveerimine, Lastekunstikooli õuemaja rajamine, Anne Noortekeskuse uue hoone rajamine, SA Tähtvere Puhkepark kunstlume- ja rajahooldustehnika, Linnamuuseum, Linnaraamatukogu jms. Investeeringud kultuuriobjektidesse nihkuvad paljus strateegia perioodi lõppu, kuna esimestel aastatel linnal lihtsalt ei jagu vahendeid lisaks idaringteele ja haridusobjektidele muudesse valdkondadesse ulatuslikult investeerida.

Sotsiaalse kaitse valdkonnas on kavas Tartu Laste Turvakodu hoone (Tiigi 55) renoveerimise lõpetamine. Linna haldusalasse lisandub Väikelastekodu Käopesa, millele sotsiaalministeerium rajab hoolekandetasutuste olmetingimuste kaasajastamise programmi raames kolm peremaja. Peale peremajade valmimist on kavas Käopesa põhihoone renoveerimine.

Täiendava rahastuse saamisel on kavas Anne sauna renoveerimine. Kiiret lahendust vajavad kahe Annelinna sotsiaalabi piirkonnakeskuse ruumiprobleemid. Lisavahendite olemasolul on kavas alustada ka pikaajalistele töötutele ja marginaliseerunud täisealistele rehabilitatsioonikeskuse rajamisega.

Keskonnakaitse alane projekt GreenMan (Linnakeskkonna säästlik arendamine ja ruumiline planeerimine) lõpeb 2014. a. Kavandatavateks investeerimisobjektideks on Vanemuise park, Riiamäe platsi purskaev, Politsei platsi teed, Pirogovi plats ja Uueturu plats.

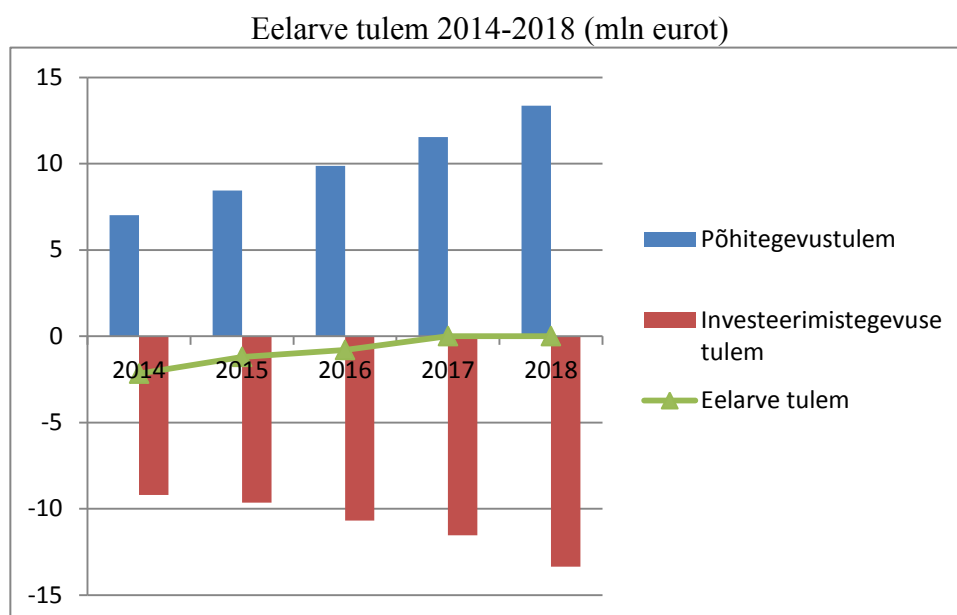
Üldvalitsemise valdkonnas on kavas Tartu linna laenukoormuse langetamine ning seeläbi võlakirjaemissioonidelt ja laenudelt tasutavate intressimaksete vähendamine. Intressimaksed on ülaltoodud joonisel esitatud finantskulude tulbana.

Oluliseks sammuks saab olema **kaasava eelarvestamise** juurutamine. Kohaliku kogukonna liikmetel tekib seega võimalus eelarve koostamisel teatud summa osas kaasa rääkida: pakkuda ideid omavalitsuse elu edendamiseks ja valida ideede vahel hääletamise teel. Tartu linn plaanib selleks eraldada iga-aastaselt 140 000 eurot.

3. Eelarve tulem

Eelarve tulem võrdub põhitegevuse eelarveosa ja investeerimistegevuse eelarveosa summaga ja on esitatud alljärgneval joonisel.

Joonis 6

2014-2016. aastal on eelarve tulem negatiivne, kuna investeerimistegevuse negatiivne väärtus ületab põhitegevustulemi positiivset väärtust. Negatiivse tulemi põhjuseks on eelkõige kõrge välisprojektide omafinantseeringu vajadus, mida majanduse madalseisu tõttu tulud katta ei suuda. Negatiivne eelarve tuleb katta kas täiendava laenuga või likviidsete varade arvelt. Tartu Linnavalitsus on otsustanud suurendada laenukoormust Tartu idapoolse ringtee omaosaluse võrra, mistõttu eelarve tulem ongi planeeritud negatiivne täpselt selles mahus. Strateegia perioodi viimastel aastatel on Tartu linna eelarve tasakaalus ehk eelarve tulem võrdub nulliga.

4. Laenud

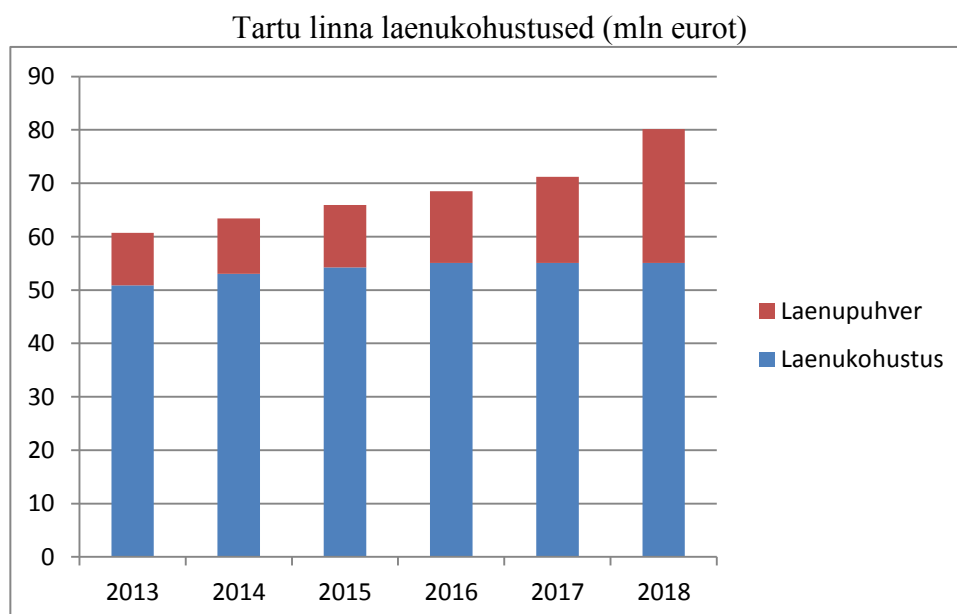
Võetavate laenude kavandamisel arvestati järgmiste põhimõtetega:

- Kuna majandus on veel kriisis, ei ole laenukohustuste vähendamine võimalik. Küll aga on eesmärgiks netovõlakooormuse (laenukohustused suhtena põhitegevuse tuludesse) langetamine. Sihiks on jõuda netovõlakooormusega alla 45% põhitegevuse tuludest. Nii on võimalik tagada piisav finantssuutlikkus võimalike tulevaste projektide omafinantseerimiseks. Arvutused on tehtud täna kehtivate laenupiirangute juures, arvesse on võetud KOFSi sätestatud piiranguid.
- Kavandatud on linna laenukohustuste kasv täpselt Tartu idapoolse ringtee omaosaluse võrra. Kuna ringtee valmib 2016. a, siis 2017-2018. a võrduvad uued laenukohustused täpselt olemasolevate tasumisega ning nendel aastatel laenukohustuste summa ei muutu
- laenude keskmiseks kaalutud intressiks on 3%-4%.

2008. toimus muutus Riigi raamatupidamise üldeeskirjas, mis muuhulgas reguleerib ka era- ja avaliku sektori partnerlusprojekte. Muudatus sätestab, et kui avaliku sektori üksus võtab endale teenuste kontsessioonikokkuleppe aluseks oleva lepinguga tingimusteta kohustuse tasuda erasektori üksusele infrastruktuuri objekti ehitus- või rekonstrueerimistöõde eest, võtab ta arvele materiaalse põhivara ja finantskohustuse. Arvestuspõhimõtete selline muutus suurendas 2009. aastal laenukoormuse numbrit kuni 6,2 miljoni euro võrra. Igal aastal tasub linn nimetatud kohustuse eest ligi 224 000 eurot, lõpptähtajaks on 31. august 2025. a.

Nagu joonis 6 näitas on Tartu linna eelarve tulem 2014-2016. a negatiivne. See miinus tuleb katta täiendavate finantseerimistingutega (laenuga). Vaatamata sellele Tartu linna netovõlakooormus siiski langeb, kuna põhitegevuse tulud kasvavad kiiremini kui laenukohustused. Prognoosiperioodi lõpuks (2018. a.) on netovõlakooormus langenud 45%ni põhitegevuse tuludest. Alljärgneval joonisel on linna tegelikud ja KOFSis maksimaalselt lubatavad laenukohustused esitatud miljonites eurodes.

Joonis 7

Graafikul on esitatud planeeritav (optimaalne) ja maksimaalne laenukoormus. Sinine tulp tähistab planeeritavaid laenukohustusi ning sinise ja punase summa lubatud maksimaalset laenukohustust. Punane tulp näitab seega puhvrit maksimaalse ja tegeliku laenukohustuse vahel. Täpsemalt on KOFSis sätestatud finantsdistsipliini meetmetest kirjutatud peatükis „Netovõlakoormus“.

5. Likviidsete varade muutus

Likviidsete vahendite olemasolu kergendab linna rahavoogude planeerimist ning uute laenukohustuste võtmist kuna vähendab netovõlakoormust. Eelarvestrateegias on eeldatud, et likviidsed varad püsivad kogu perioodi konstantsel tasemel.

Netovõlakoomus

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab KOFS finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine KOVi põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoomuse ülemmäärast. Põhitegevuse tulemist on antud juba ülevaade punktis „Põhitegevuse tulem“. Netovõlakoomus on võlakohustuste ja likviidsete varade kogusumma vahe aruandeaasta lõpu seisuga. KOFS sätestab, et netovõlakoomus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta kuuekordse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat, ning kui nimetatud kuuekordne põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoomus ulatuda kuni 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Seega võib esitada lubatud netovõlakoomuse ülemmäära järgmiselt.

Netovõlakoomuse ülemmäär võrdub:

- T^p , kui $6*(T^p - K^p) > T^p$ ehk kui $T^p/K^p < 5/6$ ehk kui omafinantseerimisvõimekus on „hea“, siis võib netovõlakoomus ulatuda põhitegevuse tuludeni;
 - $0,6*T^p$, kui $6*(T^p - K^p) < 0,6*T^p$ ehk kui $K^p/T^p > 9/10$ ehk kui omafinantseerimisvõimekus on „halb“, siis võib netovõlakoomus ulatuda 60%ni põhitegevuse tuludest;
 - $6*(T^p - K^p)$, kui $T^p > 6*(T^p - K^p) > 0,6*T^p$ ehk kui $9/10 > K^p/T^p > 5/6$ ehk kui omafinantseerimisvõimekus on „keskmine“, siis jääb netovõlakoomuse ülemmäär kusagile 60% ja 100% (% põhitegevuse tuludest) vahele ja täpne % sõltub konkreetsest omafinantseerimisvõimekusest ehk põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude suhtest.
- * T^p = põhitegevuse tulud, K^p = põhitegevuse kulud

Antud säte kehtestab netovõlakoomuse ülemmäära, mis sõltub omafinantseerimise võimekusest. Kui põhitegevuse tulemi moodustab põhitegevuse tuludest vähemalt 16,6% (100/6), võib kohustusi võtta kuni põhitegevuse tulude mahuni. Tartu linna vastav näitaja suureneb strateegia perioodi jooksul oluliselt, kuid jääb perioodi lõpuks ikkagi 10% tasemele. Seetõttu on Tartu maksimaalne lubatav laenukoormus kogu perioodi jooksul 60% põhitegevuse tuludest ning vaid viimasel, 2018. aastal, kasvab paari protsendipunkti võrra. Tartu laenukohustuste summad on esitatud eelarvestrateegia laenu osas joonisel 7.

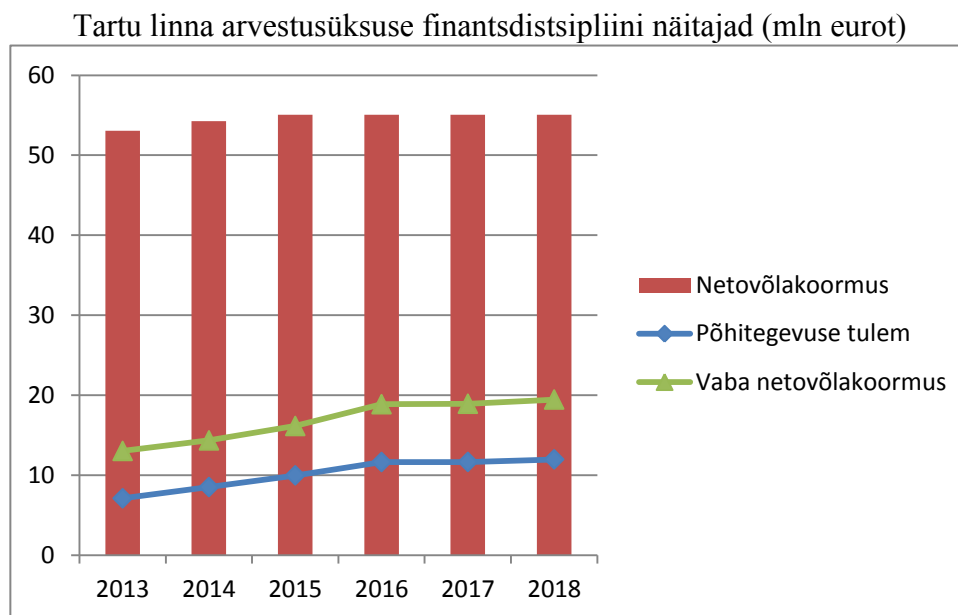
KOFS näeb ette finantsdistsipliini tagamise meetmed ka kogu kohaliku omavalitsuse **arvestusüksusele**, kuhu kuuluvad lisaks kohaliku omavalitsuse üksusele ka konsolideerimisgruppi kuuluvad sõltuvad üksused. Sõltuv üksus on defineeritud kui raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Tartu linna arvestusüksusesse kuuluvad SA Tartumaa Turism, SA Tartu Loomemajanduskeskus, SA Tartu Sport, SA Tähtvere Puhkepark, SA Tartu Kultuurkapital, SA Tartu Eluasemefond, SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus, OÜ Anne Saun ja OÜ Tartu Linna Polikliinik. AS Tartu Turg, AS Tartu Veevärk, AS Tartu Elamuhalduse ja OÜ Tartu Veekeskus (Aura Veekeskus) kuuluvad küll Tartu LV konsolideerimisgruppi, kuid ülaltoodud definitsiooni alusel arvestusüksusesse ei kuulu.

Arvestusüksusele kehtivad täpselt samad põhitegevuse tulemi ning netovõlakoomuse nõuded nagu kohaliku omavalitsuse üksusele. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus on null või positiivne ning

netovõlakoormuse maksimaalne lubatav näitaja 60%-100% põhitegevuse tuludest sõltuvalt omafinantseerimisvõimekusest.

Joonis 8

Tartu linna arvestusüksuse võlakohustused on strateegia perioodi jooksul suhteliselt stabiilsed. Kuna põhitegevuse tulud kogu strateegia perioodi jooksul kasvavad, siis netovõlakoormus väheneb ning moodustab perioodi lõpuks ligi 43% põhitegevuse tuludest.

Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid

Kõige olulisem ja samas kõige raskemini prognoositav tululiik on iga omavalitsuse jaoks üksikisiku tulumaks. Tulumaks moodustab üle 50% kõigist Tartu linna põhitegevuse tuludest. *Tulumaksu laekumise 1% suurune muutus eelarve strateegias prognoosituga võrreldes tähendab rahalises vääringus poole miljoni euro suurust muutust.*

Riskistsenaariumis eeldatakse, et Euroopa satub uude kriisi. Maailmapank on prognoosinud, et maailmamajanduses valitsevate riskide realiseerumisel on oodata uut ja senisest pikemat kriisi, milles majanduskasv võib olla üle 4 protsendipunkti väiksem kui põhistsenaariumis. Seda aluseks võttes eeldatakse riskistsenaariumis, et uus majanduse madalseis kestab kogu eelarvestrateegia perioodi, mille jooksul on palgatase 4 protsendipunkti võrra madalam kui põhistsenaariumis ning hõive muutus on null.

Riskistsenaariumi täitumisel väheneb Tartu linna tulubaas strateegia perioodi jooksul ligi 35 miljoni euro võrra. Perioodi lõpuks satub linna põhitegevuse tuleme surve alla ning täitmaks ainuüksi KOFSi finantsdistsipliini tagamise meetmeid on vajalik põhitegevuse kulude vähendamine. Oluliselt vähenev põhitegevustuleme toob kaasa investeerimisvõimaluste vähenemise või investeringute tegemise laenude arvelt. Kogu väheneva tulubaasi kompenseerimine uute laenudega (võlakirjade emiteerimisega) ei oleks võimalik, kuna linna netovõlakoormus hakkaks aastast 2016 ületama lubatud 60% piirmäära.

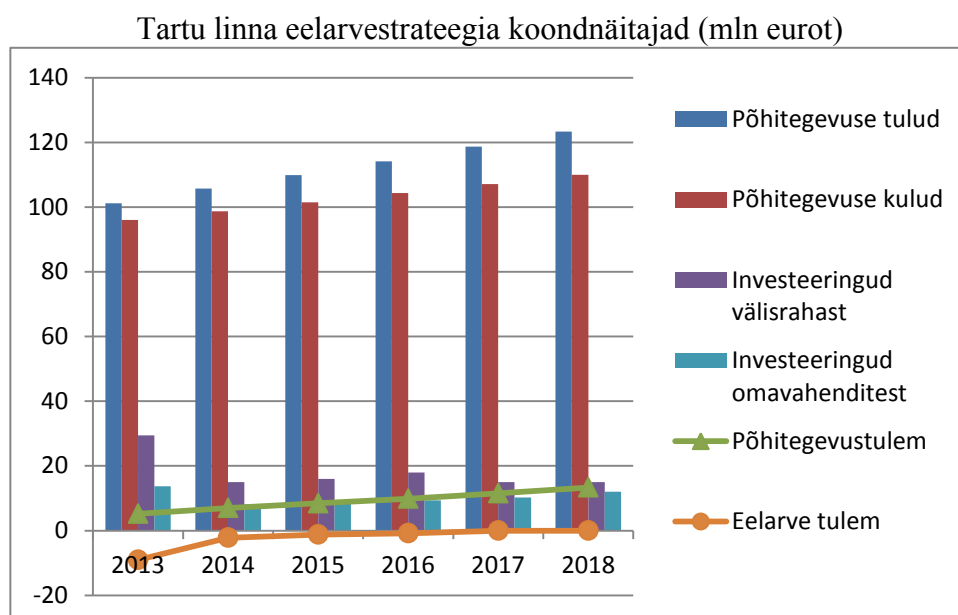
Nimetatud Maailmapanga prognoos on ligi pooleteist aasta vanune ning selle ajaga on maailmamajanduse riskid oluliselt vähenenud, mistõttu riskistsenaariumi esinemise tõenäosus on väike.

Kokkuvõte

Finants- ja võlakriis on Tartu linna tulubaasi oluliselt vähendanud, kuid linn on suutnud hoida eelarvet ligikaudu tasakaalus ning seeläbi vältida laenukohustuste mahu kiiret kasvu.

Lähituleviku majandusarengu prognoosimine on keeruline, kuna maailmamajanduses valitseb ebamäärasus ning riskipiirkonnaks on just euroala. Tartu majanduskeskkond sõltub aga tugevasti euroala arengutest. Eelarvestrateegia perioodi jooksul püsib linna põhitegevuse tulem kindlalt positiivne ning linn saab oluliselt panustada investeerimistegevusse. Eeldatavalt on Tartu jätkuvalt edukas europrojektide kaasamisel. Rohke investeerimistegevuse tulemusel on Tartu eelarve tulem eelarvestrateegia esimestel aastatel kergelt negatiivne ning jõuab perioodi lõpuks tasakaalu. Kuna linna tulubaas kasvab kiiremini kui laenukohustuste maht, siis Tartu netovõlakoormus langeb pidevalt.

Joonis 9

Eelarvestrateegia koondsummad

Tartu LV	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Põhitegevuse tulud kokku	96 104 033	101 215 205	105 705 152	109 882 370	114 164 883	118 637 087	123 352 542
Maksutulud	50 863 152	53 495 950	57 310 370	60 784 588	64 345 101	68 101 305	72 081 760
sh tulumaks	49 234 975	52 053 250	55 867 670	59 341 888	62 902 401	66 658 605	70 639 060
sh maamaks	848 625	682 700	682 700	682 700	682 700	682 700	682 700
sh muud maksutulud	779 552	760 000	760 000	760 000	760 000	760 000	760 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	13 488 171	14 675 281	15 086 000	15 509 000	15 943 000	16 373 000	16 815 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	31 146 339	32 710 874	32 983 782	33 263 782	33 551 782	33 837 782	34 130 782
sh tasandusfond (lg 1)	3 498 428	4 416 624	4 416 624	4 416 624	4 416 624	4 416 624	4 416 624
sh toetusfond (lg 2)	18 545 097	18 556 158	18 556 158	18 556 158	18 556 158	18 556 158	18 556 158
sh muud toetused tegevuskuludeks	9 102 814	9 738 092	10 011 000	10 291 000	10 579 000	10 865 000	11 158 000
Muud tegevustulud	606 371	333 100	325 000	325 000	325 000	325 000	325 000
Põhitegevuse kulud kokku	87 452 512	95 994 794	98 682 648	101 445 762	104 286 244	107 101 972	109 993 725
Antavad toetused tegevuskuludeks	12 517 166	11 849 112	12 180 887	12 521 952	12 872 567	13 220 126	13 577 069
Muud tegevuskulud	74 935 346	84 145 682	86 501 761	88 923 810	91 413 677	93 881 846	96 416 656
sh personalikulud	40 802 252	44 506 940	45 753 134	47 034 222	48 351 180	49 656 662	50 997 392
sh majandamiskulud	33 789 318	38 999 831	40 091 826	41 214 398	42 368 401	43 512 348	44 687 181
sh muud kulud	343 776	638 911	656 800	675 191	694 096	712 837	732 083
Põhitegevuse tulem	8 651 521	5 220 411	7 022 504	8 436 608	9 878 639	11 535 115	13 358 817
Investeeringustegevus kokku	-12 144 217	-14 258 386	-9 197 504	-9 636 608	-10 678 640	-11 535 115	-13 358 816
Põhivara müük (+)	286 065	673 269	473 000	473 000	473 000	473 000	473 000
Põhivara soetus (-)	-21 988 762	-43 125 444	-23 162 071	-24 565 085	-27 374 282	-25 225 965	-27 067 015
sh projektide omaosalus		-13 685 909	-8 162 071	-8 565 085	-9 374 282	-10 225 965	-12 067 015
Saadav sihtfinantseerimine (+)	12 588 499	29 439 535	15 000 000	16 000 000	18 000 000	15 000 000	15 000 000
Antav sihtfinantseerimine (-)	-2 072 138	-652 569	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Finantstulud (+)	228 164	611 000	611 000	611 000	611 000	611 000	611 000
Finantskulud (-)	-1 186 045	-1 204 177	-1 619 433	-1 655 523	-1 888 358	-1 893 150	-1 875 801
Eelarve tulem	-3 492 696	-9 037 975	-2 175 000	-1 200 000	-800 000	0	0
Finantseerimistegevus	1 331 956	3 893 149	2 175 000	1 200 000	800 000	0	0
Kohustuste võtmine (+)	7 451 286	19 777 548	10 996 569	9 842 394	9 363 824	8 354 548	8 354 548
Kohustuste tasumine (-)	-6 119 330	-15 884 399	-8 821 569	-8 642 394	-8 563 824	-8 354 548	-8 354 548
Likviidsete varade muutus	-2 160 741	-5 144 826	0	0	0	0	0
Likviidsed varad aasta lõpuks	5 230 431	85 605	85 604	85 604	85 604	85 604	85 604
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	46 982 324	50 875 473	53 050 473	54 250 473	55 050 473	55 050 473	55 050 473
Netovõlakoormus (eurodes)	41 751 893	50 789 868	52 964 868	54 164 868	54 964 869	54 964 868	54 964 868
Netovõlakoormus (%)	43,4%	50,2%	50,1%	49,3%	48,1%	46,3%	44,6%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	57 662 420	60 729 123	63 423 091	65 929 422	68 498 930	71 182 252	80 152 899
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	15 910 527	9 939 255	10 458 223	11 764 554	13 534 061	16 217 384	25 188 031

Kulud valdkondade kaupa

Tartu LV	2012	2013	2014	2015	2016	2 017	2018
01 Üldvalitsemine	7 737 991	8 508 327	8 755 228	9 083 526	9 257 174	9 448 508	9 645 421
Põhitegevuse kulud	6 381 026	7 304 150	7 508 666	7 718 909	7 935 038	8 149 284	8 369 315
sh saadud toetuste arvelt	382 016	321 783	330 793	340 055	349 577	359 015	368 709
sh muude vahendite arvelt	5 999 010	6 982 367	7 177 873	7 378 854	7 585 462	7 790 269	8 000 606
Investeeringustegevuse kulud	1 356 965	1 204 177	1 246 562	1 364 617	1 322 136	1 299 224	1 276 106
sh saadud toetuste arvelt	146 000	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	1 210 965	1 204 177	1 246 562	1 364 617	1 322 136	1 299 224	1 276 106
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
Investeeringustegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt							
sh muude vahendite arvelt							
03 Avalik kord ja julgeolek	282 564	271 172	278 765	286 570	294 594	302 548	310 717
Põhitegevuse kulud	282 564	271 172	278 765	286 570	294 594	302 548	310 717
sh saadud toetuste arvelt	19 334	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	263 230	271 172	278 765	286 570	294 594	302 548	310 717
Investeeringustegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt	0	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	0	0	0	0	0	0	0
04 Majandus	19 124 732	43 862 249	28 090 137	20 083 567	18 498 570	16 504 149	16 812 328
Põhitegevuse kulud	10 608 512	12 122 502	12 461 932	12 810 866	13 169 570	13 525 149	13 890 328
sh saadud toetuste arvelt	155 721	932 511	958 621	985 463	1 013 056	1 040 408	1 068 499
sh muude vahendite arvelt	10 452 791	11 189 991	11 503 311	11 825 403	12 156 515	12 484 741	12 821 829
Investeeringustegevuse kulud	8 516 220	31 739 747	15 628 205	7 272 701	5 329 000	2 979 000	2 922 000
sh saadud toetuste arvelt	3 629 133	24 998 389	11 443 100	4 800 000	3 200 000	0	0
sh muude vahendite arvelt	4 887 087	6 741 358	4 185 105	2 472 701	2 129 000	2 979 000	2 922 000
05 Keskkonnakaitse	4 671 088	5 752 130	5 902 858	6 050 002	6 221 686	6 391 917	6 561 610
Põhitegevuse kulud	4 395 819	5 633 130	5 790 858	5 953 002	6 119 686	6 284 917	6 454 610
sh saadud toetuste arvelt	854 530	2 110 844	2 169 948	2 230 706	2 293 166	2 355 081	2 418 669
sh muude vahendite arvelt	3 541 289	3 522 286	3 620 910	3 722 295	3 826 520	3 929 836	4 035 941
Investeeringustegevuse kulud	275 269	119 000	112 000	97 000	102 000	107 000	107 000
sh saadud toetuste arvelt	0	22 500	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	275 269	96 500	112 000	97 000	102 000	107 000	107 000
06 Elamumajandus	1 826 241	1 953 576	1 694 978	1 735 998	2 642 165	2 714 966	2 757 895
Põhitegevuse kulud	1 464 488	1 425 076	1 464 978	1 505 998	1 548 165	1 589 966	1 632 895
sh saadud toetuste arvelt	289	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	1 464 199	1 425 076	1 464 978	1 505 998	1 548 165	1 589 966	1 632 895
Investeeringustegevuse kulud	361 753	528 500	230 000	230 000	1 094 000	1 125 000	1 125 000
sh saadud toetuste arvelt	2 493	0	0	0	634 000	665 000	665 000
sh muude vahendite arvelt	359 260	528 500	230 000	230 000	460 000	460 000	460 000
07 Tervishoid	409 144	403 127	414 415	426 018	437 947	449 771	461 915
Põhitegevuse kulud	409 144	403 127	414 415	426 018	437 947	449 771	461 915
sh saadud toetuste arvelt	21 895	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	387 249	403 127	414 415	426 018	437 947	449 771	461 915
Investeeringustegevuse kulud	0	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt	0	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	0	0	0	0	0	0	0

TARTU LINNA EELARVE STRATEEGIA 2014-2018

Tartu LV	2012	2013	2014	2015	2016	2 017	2018
08 Vabaaeg & kultuur	10 155 313	11 171 442	8 087 647	8 289 708	9 039 986	9 962 275	12 583 674
Põhitegevuse kulud	7 466 208	7 714 723	7 930 735	8 152 796	8 381 074	8 607 363	8 839 762
sh saadud toetuste arvelt	190 983	175 571	180 487	185 541	190 736	195 886	201 175
sh muude vahendite arvelt	7 275 225	7 539 152	7 750 248	7 967 255	8 190 338	8 411 477	8 638 587
Investeeringustegevuse kulud	2 689 105	3 456 719	156 912	136 912	658 912	1 354 912	3 743 912
sh saadud toetuste arvelt	970 584	2 809 000	20 000	0	0	800 000	670 000
sh muude vahendite arvelt	1 718 521	647 719	136 912	136 912	658 912	554 912	3 073 912
09 Haridus	60 187 973	60 302 475	61 738 402	72 703 286	77 741 203	78 698 623	77 711 133
Põhitegevuse kulud	48 591 511	52 476 048	53 945 377	55 455 848	57 008 612	58 547 844	60 128 636
sh saadud toetuste arvelt	24 695 609	24 668 371	25 359 086	26 069 140	26 799 076	27 522 651	28 265 763
sh muude vahendite arvelt	23 895 902	27 807 677	28 586 292	29 386 708	30 209 536	31 025 193	31 862 873
Investeeringustegevuse kulud	11 596 462	7 826 427	7 793 025	17 247 438	20 732 591	20 150 779	17 582 497
sh saadud toetuste arvelt	8 382 544	621 490	3 577 000	11 574 000	14 623 000	13 518 000	10 669 000
sh muude vahendite arvelt	3 213 918	7 204 937	4 216 025	5 673 438	6 109 591	6 632 779	6 913 497
10 Sotsiaalne kaitse	8 304 411	8 752 486	9 001 722	9 507 696	9 915 557	10 248 329	10 768 148
Põhitegevuse kulud	8 036 034	8 644 866	8 886 922	9 135 756	9 391 557	9 645 129	9 905 548
sh saadud toetuste arvelt	1 619 936	1 723 469	1 771 726	1 821 334	1 872 332	1 922 885	1 974 803
sh muude vahendite arvelt	6 416 098	6 921 397	7 115 196	7 314 422	7 519 225	7 722 244	7 930 745
Investeeringustegevuse kulud	268 377	107 620	114 800	371 940	524 000	603 200	862 600
sh saadud toetuste arvelt	213 659	0	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt	54 718	107 620	114 800	371 940	524 000	603 200	862 600
KOKKU	112 699 457	140 976 984	123 964 152	128 166 370	134 048 883	134 721087	137 612 841
Põhitegevuse kulud	87 635 306	95 994 794	98 682 648	101 445 762	104 286 244	107 101972	109 993 726
sh saadud toetuste arvelt	27 940 313	29 932 549	30 770 661	31 632 239	32 517 942	33 395 926	34 297 616
sh muude vahendite arvelt	59 694 993	66 062 245	67 911 988	69 813 523	71 768 302	73 706 046	75 696 109
Investeeringustegevuse kulud	25 064 151	44 982 190	25 281 504	26 720 608	29 762 639	27 619 115	27 619 115
sh saadud toetuste arvelt	13 344 413	28 451 379	15 040 100	16 374 000	18 457 000	14 983 000	12 004 000
sh muude vahendite arvelt	11 719 738	16 530 811	10 241 404	10 346 608	11 305 639	12 636 115	15 615 115